

NARODNI DNEVNIK

Iskaja vsak dan opoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti Din 20.—, tuzemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA STEV. 23.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG STEV. 3.

TELEFON STEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.033.

Dr. Vladimir Ravnihar:

Ex-lex — v mestni občini ljubljanski.

Ravnatelj mestnega knjigovodstva je na občinski svet ljubljanski naslovil dopis, v katerem pravi, da ima pomisleke, 1. februarja nakazati plače onim namestencem, katerih prejemki so predvideni v še neodločenem proračunu za l. 1928. Sklicuje se pri tem na oni odstavek »navodil« ministru za finance, kateri zapoveduje, da se za osebne proračunske izdatke ne smejo zahtevati med letom naknadni proračunski krediti, zviški in tudi ne izvenproračunski krediti.

Kolikor odklanja g. ravnatelj odgovornost za te izdatke od sebe ter zahteva njih odobritev s strani občinskega sveta, ima prav; kolikor pa se pri tem sklicuje na »navodila« ministru za finance, je njegovo razlagovanje napačno. To je ugotovil tudi občinski svet, ki je bil malodane soglasnega mnenja, da nas »navodila« ne vežejo.

Mestna občina ljubljanska ima svoj občinski red iz l. 1887, ki je iz leta 1910, ki ima moč zakona. V tem zakonu je točno povedano, kdaj in kako mora občinski svet sestaviti svoj proračun. Te določbe more in sme izpremeniti samo zakon. Lex posterior derogat priori. Zakona ne morejo nadomestiti kake uredb ali naredb ali celo ministru navodila.

»Službene Novine« z dne 26. novembra 1927 so namreč kakor je to pri njih običaj presenetile javnost z neko odredbo, ali kako bi jo imenovali, ki nosi naslov »navodila za sestavljanje, predlaganje, pregledovanje in odobravanje občinskih proračunov«. Pod to odredbo je podpisal minister za finance, izšla pa je iz generalne direktorije drž. računovodstva v Beogradu.

Ne rečem, navodila niso slaba in bodo prav dobro služila, ko dobimo nov občinski zakon za vso državo, da bo budgetiranje po vseh občinah urejeno enakomerno in enotno. Navodila n. pr. določajo, da se proračunsko leto začne dne 1. januarja, da mora občinski svet pretresati in rešiti proračun najkasneje do konca marca vsakega leta, da se vrši budgetiranje, dokler se proračun ne odobri, po dvanajstih iz prejšnjega proračuna, da je zabranjeno virementirati po partijah, da mora sklenjeni proračun odobriti oblastni odbor, odnosno minister za finance, če znašajo doklade nad 800% na neposredni davek itd.

Toda, kakor rečeno »navodila« za mestno občino ljubljansko nimajo obvezne pravne moči, ne morejo suprirati zakona in tudi ne morejo izpolniti kake v občinskem redu nastale vrzeli.

Taka navidezna vrzel je n. pr., ko občinski red ničesar ne določa, kako naj se gospodari v izvenproračunski dobi, to je v dobi, ko je poteklo upravno proračunsko leto, ni pa še sklenjen in odoben novi proračun. Občinski red ne pozna ne dvanajstih ne provizorija. To popolnoma naravno, ker predvideva občinski red (§ 37), da je proračun pravčasno predložen občinskemu svetu in da ga občinski svet še pred potekom upravnega leta sprejme in odobri. Ako se občinski red točno drži zakona, ne more nastati kakega vakuuma, kakega izvenproračunskega doba.

Kljub temu je mogoče, da nastane — ne po krivdi občinskega sveta, katji ako je kriv, po kaže, da ni delazmožen — doba, ki zanjo niso proračunski niti dohodki, niti izdatki. V taki dobi je trenutno mestna občina ljubljanska, ko je z 31. decembrom 1927 poteklo upravno proračunsko leto 1927 in ko ni še odoben proračun za l. 1928, kateri je bil smislu občinskega reda razgrnjen javnosti v pregledu in proti kateremu je vložen pritožba. Smo v ex-lex stanju.

Kako sanirati ta abnormalni položaj? Vla-

dni komisar je rešil to vprašanje v smislu prej omenjenih »navodil« ministru za finance s tem, da je za mesec januar odredil budgetiranje po dvanajstih ter si pri oblastnem odboru izposloval odobritev te odredbe.

Pravilno pa je iskati oporo v občinskem redu samem, ko varuje avtonomno naše stališče, ne moremo priznati pravne veljavnosti »navodil«. Tako oporo imamo v § 69 občinskega reda, ki pravi, da je izprosi dovoljenje občinskega sveta, ako nastanejo med upravnim letom nujni izdatki, ki v dotičnem razpredelu proračuna ali celo niso, ali ne popolnoma pokriti. Seveda moremo to določbo pritegniti samo per analogiam, kajti ta določba predvideva samo izdatke, ki nastanejo med upravnim letom, za katero je bil sklenjen in odoben proračun.

S pomočjo § 69 je torej občinskemu svetu dana možnost, da za bolj ali manje kratko dobo sklene provizorij. Lahko ta provizorij tudi imenujemo dvanajstine. Ta provizorij obsega vse izdatke, ki so potrebni mesni občini. Ravnatelj mestnega knjigovodstva je zahteval odobrenje samo za eno postavko prihodnjega proračuna, dočim bi si bil pravilno moral izprosi dovoljenja za nakazilo vseh izdatkov, ki padejo v to izven proračunsko dobo. To zlasti še z ozirom na »navodila«, ki si jih osvaja g. ravnatelj in ki delajo njega osebno odgovornega, ako bi nakazal izdatke za račune »prekoc« ali »izven« proračuna.

Toda kakor vsak proračun, tako tudi provizorij ne obsega samo izdatkov, ampak tudi prihodke za to dobo. Za izdatke je treba najti kritja, kar je tudi smisel § 69. Tu je punctum saliens cele zadeve.

Občina ne more živeti iz dohodkov rednega gospodarstva. Po veliki večini mora izdatke kriti z dokladi k direktnim davkom in k užitini ter z nakladi in davščinami, ki ne spadajo v vrsto davčnih doklad. Vsi ti izredni dohodki pa so vezani na kvalificirano večino po smislu § 57 občinskega reda in na odobritev oblastnega odbora po smislu § 81 obč. reda. To mora de lege lata veljati tako za redni proračun, kakor za vsak provizorij.

Iz tega nujno sledi, da je za proračunski provizorij bodisi samo za mesec februar, bodisi za vso dobo do sprejetja novega proračuna potrebna kvalificirana večina in da more ta provizorij v smislu veljavnega zakona odobriti oblastni odbor ter minister za finance. Sklep občinskega sveta, ki bi nasprotno tem določilom, je nezakonit in pravno neveljaven. Zupan ga mora sistiirati v smislu § 67 občinskega reda, ako noče udeležiti sistiranja s strani nadzorstvenega državnega oblastva.

Nastanejo pa lahko še druge usodopolne posledice. Davkoplačevalcu ni treba plačevati doklad, naklad in drugih davščin, katere niso bile sprejete in odobrene zakonitim potom in upravičeno bi smel odkloniti njih plačilo. Pozni gost bi smel n. pr. s polnim pravom zavrniti plačilo davščin na nočni obisk gostiln in kavarn.

Na vse te posledice ne pomislijo oni, ki so mnenja, da se smejo z neko lahkomišelnostjo odmakniti od zakonitosti in da smejo volitigirati preko zakonskih predpisov. Zato so mi nerazumljivi sklepi na poslednji seji občinskega sveta, nerazumljivo vedenje nekaterih občinskih odbornikov, ki jih je sicer sama korektnost, ki pa jih je ta korektnost pri prvi preiskunji popolnoma zapustila. Zato sem dvignil svoj svarilni glas na seji sami, zato ta moj javni protest, ker nočem, da bi bil samo videz, kakor da hočem deliti soodgovornost za kak protizakonit sklep.

Pogoji radičevcev za vstop v vlado.

Beograd, 1. febr. Kakor smo izvedeli od dobro poučenih krogov, so sinoči z merodajnega mesta ponudili Radiću, da bi HSS vstopila v vlado kot zastopnik kmečko-demokratske koalicije. Samostojni demokratje pa bi v tem trenutku še ne mogli vstopiti. Če bi Radič zahteval, tudi ni treba, da bi novi vladi moral predsedovati Velja Vukičević.

Beograd, 1. febr. Radikali so včeraj zopet poskušali priti v stik s kmečkomodemokratsko koalicijo. Ker izgleda, da bo zborovanje demokratskega kluba ostalo brez rezultata, kmečko-demokratska koalicija ni nenaklonjena sodelovanju z radikali. Po vesteh iz dobro poučenega vira so pogoji radičevcev za vstop v vlado ti-le: oni zahtevajo zase 5 portfeljev,

in sicer: finance, poljedelstvo, agrarno reformo, gozde in rudnike ter pravosodje ali pa prosveto. Razen tega zahtevajo podtajniška mesta v notranjem ministstvu in v ministstvu za prosveto, če bi dobili pravosodje mesto prosvete. Podtajnik v notranjem ministstvu bi moral imeti polno moč za Hrvatsko in Slavonijo kakor tudi za samouprave po vsej državi. Razen tega bi se morali dati kmečko-demokratski koaliciji veliki župani v Hrvatski in Slavoniji, v Dalmaciji ter v travniški in mostarski oblasti. Kar se tiče delovnega programa, bi kmečko-demokratska koalicija ostala pri istem programu, kakor ga je Radič sporočil Vukičeviću pri zadnjih razgovorih in ki je bil kesneje tudi objavljen.

Demokratski klub na razpotju.

Beograd, 1. febr. Na včerajšnji popoldanski seji demokratskega kluba sa govorili Dragutin Rajković za stališče Ljube Davidovića, Božidar Vlaić za stališče Davidovića, Petar Milovanović za stališče dr. Voje Marinkovića, Dragiša Mateić za stališče Marinkovića, Milica Jovanović za stališče Marinkovića in Pera Marković za stališče Davidovića. Njegov govor je ves poslanski klub spremljal z velikim odobravanjem, ko je govornik proslavljal delovanje in politiko Ljube Davidovića. Dalje sta govorila še Ignjat Štefanović in Žika Rafajlović za stališče Ljube Davidovića, minister dr. Aca Miović pa je v svojem govoru zastopal stališče drugih demokratskih ministrov.

Nato je bilo prečitano pismo bolnega poslanca Radoslava Agatonovića, ki se izreka za koncentracijo. V svojem pismu pravi Agatonović, da ne ve, kakšen predlog je stavljen zborovanju. Če gre za zbiranje in združevanje demokratskih elementov v eno silo, potem je on v interesu države in naroda za tako idejo kakor tudi za ustvaritev parlamentarne bloka demokracije. Predlaga, da se načelno sprejme misel formiranja predlaganega bloka demokracije. Predno pa se to končno veljavno uresniči, je treba podrobno določiti program dela za ves čas sodelovanja.

Za tem je govoril Aca Štefanović in naglašal, da je treba koncentracijo ustvariti na osnovi današnje koalicije, kajti drugače se utegne demokratski stranki pripetiti, da se vse druge stranke združijo proti njej in da demokratska stranka, ki je pokrenila misel za koncentracijo, ostane sama v opoziciji.

Mateić ugotavlja, da se vodstvo demokratske stranke v sedanjem položaju ni znalo znajti. Današnja vlada je povečala število poslancev na 61. Vodstvo stranke pa je s svojim delom stranko upropastilo.

Govorila sta še Kujundžić in Miloje Milojević, ki je ostro nastopal proti vodstvu stranke. Očital mu je, da demokratska stranka ni nikoli mogla kaj dalje časa ostati na vladi, ker je vodstvo netaktično postopalo. Vodstvo stranke je enostavno nesposobno, zato pa je stranka v taki situaciji.

TUDI RADIĆ IN PRIBIČEVIĆ ZAHTEVATA RAZČIŠČENJE V DEMOKRATSKEM KLUBU.

Beograd, 1. febr. Za časa seje demokratskega poslanskega kluba je dr. Žerjav posetil Ljubo Davidovića in se z njim dalje časa razgovarjal. Kakor se doznavala, sta dr. Žerjava poslala k Davidoviću Radić in Pribičević, ki z velikim interesom čakata na izid seje demokratskega kluba. Radić in Pribičević sta dala Davidoviću sporočiti, kako je njuno mnenje o onih govornikih, za katerih govore se je včeraj dopoldne izvedelo iz časnikov. Dr. Žerjav je baje sporočil Davidoviću, da Radić in Pribičević ne bosta zadovoljna, če se seja demokratskega kluba tako konča, da ostane vse pri starem.

ODLIKOVANI LJUBLJANSKI UNIV. PROFESORJI.

Beograd, 1. febr. Na predlog prosvetnega ministra je kralj odlikoval z redom sv. Save 1. razreda z lentu rektorja zagrebške univerze Müllerja in rektorja ljubljanske univerze dr. Rajka Nachtigalla, z redom sv. Save 3. reda pa med drugimi tudi dr. Šerka, dekana ljubljanske medicinske fakultete. Razen teh so bili odlikovani še nekateri profesorji beograjske, ljubljanske in subotške univerze.

Ta Milojevićeva izjava je silno razjezila Ljubo Davidovića, ki se je s svojimi prijatelji takoj umaknil v predsedstvo kluba. Ko se je vrnil zopet v klub, je izjavil: Če je še kaj parlamentarizma v tej državi, potem bo demokratska stranka vzela situacijo v svoje roke.

Zatem je Davidović sejo prekinil in pozival poslance, naj pridejo danes ob 10. dopoldne v klub, kjer jim bo predložil resolucijo.

ŠTIRI RAZLIČNE RESOLUCIJE.

Beograd, 1. febr. Sinoči je Davidović v klubu v svojem zaključnem govoru izjavil, da je tako truden, da ne bi mogel več preceniti besedila eventualne resolucije, ki bi se morala prečitati v demokratskem klubu. Zato je prosil naj se to vprašanje preloži na danes.

Kakor se doznavala, so bile pripravljene štiri različne resolucije, ki pa so bile nazadnje vse zavržene. Zatem so pripravili še nekaj resolucij, ali do enotne redakcije ni prišlo. Zdi se, da se ni našlo nobeno niti približno besedilo, ki bi ga bil Davidović voljan končno sprejeti. — Pričakuje se, da se bo vršilo nekaj posvetovanj med zastopniki obeh skupin.

Davidović je sinoči poskušal dobiti stik z zastopniki kmečko-demokratske koalicije. Kot posrednik je fungiral Milan Grol, ki je po seji odšel k Pribičeviću in ga obvestil o stanju pri demokratih.

DAVIDOVIĆEVCI UPAJO ŠE NA KOMPROMIS.

Beograd, 1. febr. Sinoči je bil Velja Vukičević v daljši avdienci na dvoru. Kakor govore v njegovi okolici, je Vukičević obvestil kralja o političnem položaju, ki je nastal po njegovem včerajšnjem razgovoru z dr. Vojo Marinkovićem. Zdi se, da Vukičević natančno ve, kakšno stališče bo dr. Marinković končno zavzel v demokratskem klubu.

Iz okolice Davidovića so sinoči zagojavljali, da bo resolucija demokratskega kluba taka, da bo klub rešila cepljenja. Pristaši kmečko-demokratske koalicije izjavljajo, da bodo v tem slučaju zavzeli popolnoma svobodno stališče v vsakem položaju.

NOVI TURŠKI POSLANIK ZA BEOGRAD IMENOVAN.

Angora, 1. febr. Potrjuje se vest, da je poslanec Nusref Fadilah beg, bivši ravnatelj političnega odseka v zunanjem ministstvu, imenovan za turškega poslanika v Beogradu. Zdej se čaka samo še na pristanek Beograda k temu imenovanju.

STRAHOVIT GLAD NA KITAJSKEM.

Peking, 1. febr. Mednarodna komisija za gladujoče kraje javlja, da je v nekaterih pokrajinah glad vsak dan strašnejši. Prebivalci rušijo svoje hiše in prodajajo material, da si morejo kupiti hrane. Polovica prebivalcev iz teh krajev se je že preselila v Mandžurijo.

COOLIDGE ZA POMORSKO OBROOZEVANJE.

Washington, 1. febr. Na zborovanju načelnikov oddelkov je imel predsednik Coolidge govor, v katerem je obsodil tiste, ki se protivijo izdatkom za varnost države. Izdatki za narodno obrambo bodo kljub potrebnemu varčevanju znašali prihodnje leto 650 milijonov dolarjev. Kar se tiče pomorskega programa, ta ustreza potrebam države in ne pomeni tekmovanja z drugimi državami. Projektilane ladje se morajo čimprej zgraditi.

Upor mornarjev v Kotoru.

Danes pred desetimi leti so nenadoma obstemeli lahkoživi avstrijski mornariški oficirji v Kotoru, ker nakrat so zagledali na svojih bojnih ladjah rdeče zastave in nakrat so bili ujetniki svojih mornarjev. Točno opoldne, ko so se pripravljali k dobremu kosilu, se je izvršil upor mornarjev in je prešlo poveljstvo nad bojnimi ladjami na mornariške svete.

Presenečeni so bili avstrijski oficirji, ker so se udajali le dobremu življenju in ker niso hoteli videti bede, ki je grizla vojake. Večina od njih že leta in leta odtrgana od domovine, zmučena od službe in šikan in vrh tega vsak dan gladna, ker je šla mornarjem namenjena hrana za oficirje in njih dame. V Rusiji pa je tedaj že zavladala revolucija in obetala vsem narodom novo življenje. Iz Amerike pa je že prišla vest o 14 Wilsonovih točkah. Mir, mir! ta beseda je odmevala v srcih vseh mornarjev in zaradi nje prišlo do upora.

Najprej na admiralski ladji križarske eskadre, »Jurij« in potem na vseh drugih ladjah, oklopnih, križarkah, torpedovkah in podmornicah. 40 bojnih ladij je razobesilo rdečo zastavo in že je vse kazalo, da mornarji tudi zmagajo in da bodo njih zahteve sprejete. Od teh je bila politična samo zahteva po miru, dočim so veljale vse ostale le boljši oskrbi vojakov.

Toda le prehitro je prišel obrat. Mornarji so storili to veliko napako, da niso pritegnili k uporabi tudi posadko v mestu in v bližnjih trdnjavah. In posledica tega je bila, da so bili le prehitro naperjeni trdnjavski topovi na uporne ladje.

Narodnostni spori so poraz mornarjev še pospešili. Čeprav so uporni mornarji slovesno obljubili, da bodo branili domovino pred sovražnikom in celo izjavili, da izročijo v slučaju boja oficirjem poveljstvo, je pristaniško poveljstvo razširilo med Nemci in Madjari vest, da hočejo uporni slovenski in italijanski mor-

narji prebežati k Italijanom in jim izročiti ladje. Nemški in madjarski mornarji so verjeli in ladje so se pričele vračati pod komando oficirjev. Najprej torpedovke, potem še druge.

Med tem pa je že plula iz Pulja eskadra bojnih ladij, da s topovi uniči uporne ladje, nemške podmornice po so bile pripravljene, da torpedirajo vsako ladjo, ki bi dvignila sidra. Vedno bolj osamljenim voditeljem mornarjev ni tako preostalo nič drugega, ko da so se udali.

Tedaj pa so začutili avstrijski oficirji zopet svojo moč in sodba se je pričela. Najprej je bilo aretiranih 800 mož in odvedenih v trdnjavske kazemate. 40 pa jih je bilo takoj postavljenih pred sodišče in v 18 minutah je bila končana vsaka razprava proti obtožencem. Le 15 minut časa je imel zagovornik in vse od njega predlagane priče so bile odklonjene. Novi gospodarji so hoteli statuirati eksemplu in zato so bile vse smrtne obsodbe takoj izrečene.

Dne 11. februarja pa so bile izvršene prave smrtne kazni in med ustreljenimi so bili tudi naši ljudje.

Preslaba pa je bila moč avstrijske vlade, da bi izvršila svoje temne naklepe tudi proti ostalim in po socialno-demokratski interpelaciji v parlamentu je bilo smrtnih eksekucij konec.

Mornariška ustaja je bila zadušena, toda sanjo na zunan, ker v srcih vojakov je živela dalje in se širila dokler ni nastopila s tako silo, da je padlo v prah stara monarhija in zasijala svoboda narodom in med njimi tudi našemu.

Zato pa se bo naš narod vedno s častjo spominjal onih junakov svobode, ki so kot prvi z mornariškim uporom v Kotoru pokazali avstrijskim narodom pot svobode. In še zlasti bo živel spomin na nje, ker so posvetili to svoje delo z lastnim življenjem.

Zarja prihajajoče svobode je bil mornariški upor v Kotoru in v tem je njegov večni pomen.

Dunajsko pismo.

SVETOSAVSKA ZABAVA V KURSALONU. — DUNAJSKI ARHIVI.

Svetosavska proslava združuje že vsa leta po vojni tukajšnja kolonija za skupen nastop in je torej nekaka reprezentančna prireditev, ki naj pokazuje našo moč v tem mestu. Zato pa se tudi vsa kolonija prizadeva, da bi se ta proslava čim sijajneje vršila.

In tako smo imeli tudi pretekli petek sijajno Svetosavsko zabavo v elegantnem Kursalonu ob Ringu, ki je dal vse svoje prostore na razpolago, — a bili so letos res že veliko pretesni za vse občinstvo, ki je prišlo iz vseh okrajev in celo iz okolice. Bila pa je zastopana tudi tukajšnja diplomacija v prav odličnem številu, a dunajskih prijateljev našega naroda je bilo prav lepo število. — Skratka: naša kolonija je ta večer častno nastopila, da je imponirala vsem tujim gostom, ki niso mogli dovolj pohvalno govoriti o vsem, kar so videli in slišali. Pripomniti je treba, da je bilo predpisano »Svečano edelo«, zato ljudske mase niso imele pristopa. Prevladala je torej velikomestna eleganca in vsa slavnost je nosila vse znake blišča in sijaja, kakor ga more nuditi veliki Dunaj. Pogled po tej elegantni množici je bil torej zares veličasten.

Izbran spored je pričel moški pevski zbor »Slovenskega krožka« z narodno himno. Ta večer je vodil zbor g. Klemo Viškovič. Zbor

je častno izvršil svojo nalogo. Vse občinstvo je poslušalo himno stoj.

Na to je izvajala gđ. Smiljana Mandukičeva ritmične plesne in sicer po Dvořakovu »Humoreski« in Rahmanjinovem »Beguncu«. Divna je bila njena interpretacija in eleganca.

Bosanska Mohamedanka gđ. Bahrija Hadžićeva je pela Biničkoga »Jorgovan grana procvetala« in arijo iz Toske. Pevka je bodoča zvezda na našem opernem obzorju.

Naš znanec g. Josip Cović iz Zagreba pa je dovršeno zapel Hatzejevo Serenado in arijo iz opere »André Chénier«. Milina in občestnost njegovega glasu sta navdušili vse občinstvo.

Na to je sledil slikovit nastop mešanega pevskega zbora našega »Slovenskega krožka«, na čelu šestnajst pevk v naših narodnih nošah, vse enake s havbami. Za njimi dvanajst pevcev. — Da je po treh mesecih obstanka mogoče tako lep nastop našega krožka, dokazuje najbolje upravičenost ustanovitve, ki so jo marsikje gledali z »belim očesom«. Ali materijala imamo še toliko, da bi mogli nastopiti z dvojnimi števili, ako bi imeli vsaj še par tednov časa za priprave. Določeni sta mu bili pa le dve narodni pesmi iz znane Hubadove zbirke: Luna sije in Bratci, veseli vsi. — Pel je prav dobro, po mnenju občinstva celo divno, kajti od vseh

strani so prihajali odličnjaki, ki so krožku čestitali na tem vspehu. Poseben fotograf je slikal ženski zbor za tukajšnje liste, a navzoča urednica ženskega dela »Neue Freie Presse« je povabila gđ. Detičkovo za drugi dan, da so jo posebej slikali in jo priobčijo za — vzorec lepe narodne noše. — Te narodne noše je izgotovil zavod Hofer Lambert na Margaretenstrasse 19, ki oskrbuje garderobo za gledališča. Inicijativo, vodstvo in še kar k temu treba sta pa dala g. dr. Frid. Babnik in njegova gospa soproga, ki je v zboru vzorna sopranistka, — za kar jima vemo dolžno zahvalo.

Operni pevec Marion, t. j. Pavle Vlahović, je zbolel in zato sta njegovi dve pesmi odpadli. — Spored je zaključil tamburaški zbor hrvaške »Prosvjete« z nekaterimi obširnimi skladbami, ki jih je naravnost divno in dovršeno odigral pod mojsterskim vodstvom g. Klemo Viškoviča. — Tako sta torej naši narodni društvi »Prosvjeta« in »Slovenski krožek« dali najinteresnejši del eporeda.

Po dovršenem sporedu je pričela plesna zabava, za katero je sviral znani najboljši dunajski orkester André Hummer. Na sporedu je bilo »Kolo« — štirikrat, ali zopet in zopet so zahtevali. — In prijetno je bilo gledati celo Kitajce in Japonce, kako so brcali po parketu naše Kolo. Plesalo pa se je v treh dvorinah Kursalona. Prav zanimivo je bilo v srednji dvorani, kjer so plesali naši »krožkarji« in naše pevke v svojih slikovitih nošah. V veliki plesni dvorani pa so od časa do časa zbujele naše pevke splošno pozornost. Tudi je bila tu slikana posebe velika skupina udeležencev v ospredju večine naših pevk.

Tako je minula ta Svetosavska zabava v čast in ponos vse jugoslovanske kolonije na Dunaju kar bo ugodno vplivalo na nadaljni razvoj in napredek tudi našega Slovenskega krožka, kar se že kaže. — Rojaki na Dunaju: Naprej po tej poti!

Dunajski arhivi iz predvojne dobe so sicer v najboljšem redu, ali naši ljudje si vendar preveč domišljajo in iščejo tu naravnost nemogoče reči. Treba vedeti, da so nasledstvene države tudi arhive precej prebrskale in so veliko odnesle, razum Jugoslavije. Zato pa prihajajo prav od tam na Dunaj neprestano prošnje, naj jim tu poiščemo to in ono, kar je naravnost nemogoče najti. Posebno pa moram svariti rojake in še posebej odvete, naj ne prihajajo z netočnimi zahtevami. Dogaša se n. pr. tole: Ta in ta invalid je bil leta 1916 v neki bolnišnici na Dunaju, bil je operiran itd. — poiščite nam dotične dokumente itd. — Kje naj take dokumente poiščemo? Ako dotičniki ne vedo niti v kateri bolnišnici, ali vsaj v katerem okraju je to bilo, niti tega ne povedo natančno, v katerem času je to bilo, kako naj tu potem iščemo dokumente za dobo pred dvanajstimi leti?!

Od nasledstvenih držav ima najboljšo evidenco — Italija, ki ima tukaj svoj Legation Italijana v bivšem ministru mornarice. Na čelu tej Legazione je bivši tirolski poslanec Malfatti, a lepo je število uradnikov in uradnic, ki so vsi iz novih provincij, večinoma bivših dunajskih uradnikov, ki so jim stvari iz prejšnjih časov več ali manj znane. — Evidenca vseh arhivarskih stvari iz prejšnjih dob, dalje vseh zahtev do stare države — je naravnost občudovanja vredna. — Za Italijani so skoro na isti stopnji Čehi, ki pa so večino prenesli v domovino in vodijo tamkaj strogo evidenco v veliko korist svojih državljanov. — In kako je pri nas? To čutiljo tisoči na lastni koži. A. G.

Politične vesti.

— Kako je utemeljil Marinković svoj nastop proti Davidoviću. Ker smo včeraj le nepopolno in nezadostno zabeležili Marinkovićev govor, podajamo danes njegove glavne misli v celoti, ker so tako tehtne, da so morale uokinkovati. Marinković je izjavil, da je tudi on za koncentracijo in v glavnem sprejema Davidovičeve argumente, ker mora biti izvršena koncentracija že vsled velikih nalog, ki so pred parlamentom. Kar se pa tiče združitve demokratskih sil v en klub, smatra Marinković za pogrešno pot, da se zruši sedanja vladna kombinacija. Po njegovem mišljenju je treba postopati ravno ob-

ratno, to je, najprej ohraniti sedanjo kombinacijo in jo nato razširiti po možnosti na koncentracijsko vladno. V tej vladni pa bi se moglo delati za zblizanje vseh demokratskih elementov. — Kar se tiče Pribičevića, ne bi imel Marinković osebno nič proti temu, da se gre s Pribičevićem, toda izjavil je, da sigurno ve, da je situacija takšna, da se s Pribičevićem danes ne more nič doseči, ker se je s svojim delom onemogočil. Zato smatra, da je vsak uspeh s Pribičevićem nemogoč in da pomeni, če se gre s Pribičevićem, iti v opozicijo in to brez najmanjše koristi. Po njegovem mnenju ni naloga demokratske stranke, da zapusti položaj, ki ga danes ima zaradi neke brezupne situacije. Zato smatra, da je za demokratsko stranko vendarle najbolje, da ostane tam, kjer je in da s svojega sedanjega stališča dela v smeri sklepov, kakor so bili sprejeti na kongresu demokratske stranke. Kar se pa tiče St. Radića in HSS je dejal Marinković, da misli, da se more delati z Radićem in Hrvatskim seljačkim klubom in da more vstopiti Radić v vladno, ker so njemu vsa vrata odprta. Toda z njim je mogoče delati le, če je večina zasigurana brez njega, ker dokazuje sedanje izkušnje, da se z njim težko dela. Zato je Marinković v svojem govoru povdral, da je za Radića in HSS čisto druga situacija ko za Pribičevića in zato se mora v smislu teh dejstev opredeliti tudi demokratska stranka. — Izvajanja Marinkovića so zlasti učinkovala na demokratski center, ki je kolebal med Davidovićem in Marinkovićem.

— Predkonferenca Marinkovićeve grupe. Dan pred sejo demokratskega kluba so bile razne zelo pomembne konference demokratov, ki so jasno pokazale, kako se vodi v demokratskem klubu pred posameznimi skupinami boj za premoč v klubu. Od teh konferenc je bila najvažnejša ona na stanovanju nar. poslancev in beogradskega veleindustrija Dragiša Matežića. Prisotni so bili vsi demokratski ministri in najozlogovitejši Marinkovića. V vsem je bilo navzočih 16 poslancev. Na tej konferenci je bilo sklenjeno, da se z največjo energijo uprejo prizadevanjem Ljube Davidovića, da se vrže sedanja vladna koalicija. Sklenili so, da na tem stališču vztrajajo do konca in magari, če bi morali razbiti klub, Marinković je na konferenci obvestil vse o situaciji in povdral, da ima danes Vukičević zelo močno pozicijo in da bo vsak poizkus vrči sedanjo vladno preje povzročil nove volitve ko pa to, za čemur gre Davidović. Čisto nemogoče je, da bi prišle na vladno levčarske skupine s Pribičevićem in Radićem. — O tej konferenci je bil obveščen tudi Vukičević. Na sestanku z Vukičevićem pa je izjavil Marinković, da se v demokratskem klubu stalno krepi situacija v njegov prilog.

— Deficit v drž. proračunu. Finančni odbor je predložil skupščini poročilo o finančnem zakonu za leto 1928/29 in po obširnih podatkih o drž. dohodkih in izdatkih v poročilu konstatiral, da je proračun deficiten za 210.322.182 Din. Poročilo nadalje konstatira, da stalno padajo državni izdatki in da je tudi naša ingovinska bilanca vedno bolj neugodna. Zato je treba, da podvzame vlada energične in takojšnje korake za ozdravljenje tega stanja ter da zlasti poskrbi za napredek kmetijstva, ki je najvažnejša panoga našega gospodarstva, a danes še na jako primitivni stopnji. Poročilo navaja tudi davčno preobremenjenost nekaterih davkoplačevalcev in zato predlaga, da se uvede davčna enakost. Nato navaja poročilo razne predloge za izboljšanje državnega in narodnega gospodarstva ter nalaga zlasti vladi, na najde kritje za proračunski deficit.

— Novi davčni zakon v načelu sprejet. V imenu večine je na včerajšnji dopoldanski seji Narodne skupščine poročal o novem davčnem zakonu posl. dr. Sečarov. Obširno je utemeljeval novi zakon, ki odpravlja glavne neenakosti v obdačenju. Pobijal je tudi zahtevo opozicije, da se izvrši davčno izenačenje takoj, ker je to tehnično nemogoče. Med njegovim govorom je prišlo do burnih prekanj med opozicijo in vladno večino. Ko je dr. Sečarov končal svoj govor, je poslanec Pavle Radić obnovil svoj predlog, da se načrt novega davčnega zakona vrne odboru, ker da je nepopoln in premalo obdelan. Radićev predlog pa je skupščina s 182 proti 72 glasovi zavrnila in je bil nato sprejet davčni zakon v načelu.

Ivan Hribar:

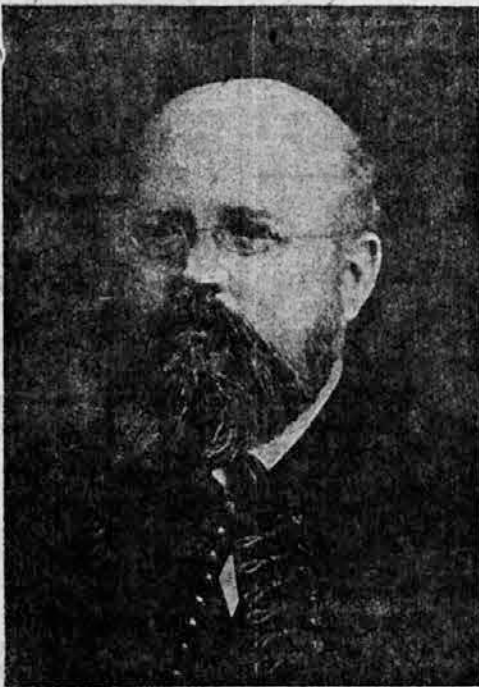
MOJI SPOMINI.

Od 1853. do 1910. leta.

Začelo se je torej moje pisarniško poslovanje. Samo ena stvar me je skrbela: kje dobiti denarja, da si kupim novo suknjo ter vrnem Hočevanju surko. To-liko prebrisan nisem še bil, da bi bil šel h kakemu krojaču ter vzel obleko na obroke. Hočevan me je že dvakrat, trikrat opominjal, naj mu vrnem surko; očitno se je bal, da mu je preveč ne ponosim. Toda še-le po dobrem mesecu dobim toliko poguma, da stopim pred generalnega tajnika ter mu povem, da hodim po Pragi v izposojeni suknji. Mož se je zakrohotal ter je pristavil, da bi mu bil to hudo delstvo že zdavno lahko potožil. Poklical je takoj slugo, dejal mu, naj me pelje h krojaču Plaminku v Konviktsko ulico ter naroči tamkaj zame celo novo obleko; mene pa je poučil, da bom moral krojaču plačevati za obleko po 3 gld. na mesec. Težak kamen se mi je odvalil od srca in komaj sem čakal, da sem dobil novo obleko. Takoj ko sem jo prejel, odposlal sem Hočevanju surko. Njegove ljubeznivosti pa nisem pozabil; v nagrado za to sem mu namreč, ker to v Ljubljani zaradi odpora lekarnikov ni bilo mogoče, izposloval lekarno na Vrhniki.

Septembra meseca razodel sem generalnemu tajniku Nováku, da želim stopiti v gimnazijo ter ga prosil, naj mi dovoli hoditi vsak dan zvečer po tri ure v pi-

sarno banke »Slavije«, — četudi proti manjši plači, kakor 30 gld. — da mi tako omogoči dovršiti gimnazij-

František Novák.

ske nauke. Nováka je ta moja prošnja vidno razveselila in zagotovil mi je, da jo priporočilno predloži generalnemu ravnatelju. Ne vem, ali je z ravnateljem govoril ali ne; a takoj dan na to je prišel pome v pisarno, me je peljal pred generalnega ravnatelja ter je temu razložil mojo željo. Chleborád mi je mrzlo in osorno dejal: »Kdor hoče od nas zaslužka, mora pri nas biti. Ali izstopite popolnoma ali pa uradujte tukaj dalje!« Zaplakal sem bil pri teh besedah in z menoj vred je ihtel generalni tajnik Novák, ko sva iz Chleborádove pisarne stopala v njegovo. Niti on, niti jaz nisva bila v stanu več govoriti. Popoldne, ko dr. Chleborád ni bilo več v pisarni, pa me generalni tajnik poklical zopet k sebi in mi pravi: »Prav žal mi je, da pri generalnem ravnatelju nisva nič opravila; a sedaj vam, če ne dobite kje kake podpore, ni druge pomoči, ko da vztrajate pri nas, sicer se pa privatno pripravljate za izpit.« Izprevidel sem, da podpore od drugod ne morem dobiti — odnosno bil sem tudi premalo izkušen, da bi jo bil iskal; — zato sem se bil odločil ostati pri banki »Slavije«, poleg tega pa se privatno izobraževati dalje. To poslednje pa ni bilo ravno lahko, kajti v pisarni je bilo vedno mnogo dela, moji mesečni dohodki 30 gld. — ker sem samo za posteljo moral plačevati 10 gld. — pa so bili tako pišli, da bi ne bil mogel izhajati brez postranskega zaslužka. Zato sem hodil vsak večer od 8. do 12. pisat v pisarno življenjske police.

(Dalje prihodnjič.)

Dnevne vesti.

— Ustanovniki Narodne Galerije so poslali v zadnjem času: general Rudolf Maister v Mariboru; dr. Dinko Puc, odvetnik in ljubljanski župan; gospa Julija Serko v Ljubljani; dr. Alfred Serko, dekan medicinske fakultete v Ljubljani. Odbor Narodne Galerije se vsem imenovanim zahvaljuje za njih prispevke.

— Naši venerologi in vprašanje prostitucije. Te dni se je vršila v Zagrebu konferenca venerologov. Predsedoval je dr. Blažković. Z ozirom na to, da se pripravljajo v ministrstvu za narodno zdravje uredba o pooblaščenju prostitucije, se je bavila konferenca venerologov samo z vprašanjem prostitucije. Po dva dneva trajajoči diskusiji se je izjavila konferenca za sledeče principe: Javne hiše naj se odpravijo v vsej državi. Uvede naj se drug način reglamentacije. Policijsko poimovanje reglamentacije naj se odpravi. Neoreglamentacija naj bo zgolj zdravstvena. Nadzorstvo nad prostitucijo naj se policijski odzame ter poveri posebni zdravstveni oblasti, ki naj bo sestavljena v glavnem od žensk. Te zdravstvene oblasti naj bi bile predvsem venerične ambulanse (antivenerični dispensarij) ali pa zdravstveni odseki. Policijske oblasti sodelujejo s temi socialno-upravnimi oblastmi samo glede evidence prostitucije. Za ta posel naj se uporabljajo kvalificirano žensko osebje. Prisilna inskripcija naj se prepove. Nadzorujejo se tudi moški. Ti sklepi se predlagajo kot začasni, dokler ne dobimo posebnega zakona o pobijanju nalezljivih bolezni. Ti, soglasno sprejeti sklepi konference so bili takoj poslani ministrstvu za narodno zdravje.

— Naše nove podmornice. Iz Splita poročajo: Prvi dve naši podmornici, ki sta bili zgrajeni v Angliji in ki smo jih že pred dnevno prevzeli, prispela v drugi polovici meseca februarja v naše vode. Komandant ene podmornice in voditelj ekspedicije je korvetni kapitan Kršuljavič. Naše moštvo je v angleških vodah pred odhodom na podmornicah 146 krat vežbalo. Podmornici, ki sta bili naročeni v Franciji, prispela v Dalmacijo koncem letošnjega leta.

— Akejski odbor za Zupančičevo slavje se zahvaljuje vsem gostom ter domačim oblaštvom, korporacijam, društvom in posameznikom za izkazano naklonjenost in pozornost. Ko bo vsaj okoliha končana, bo pozval one, ki so podpisali oklice na slovenske obline, na sestanek, kjer jim bo predložil obračun in posil razrešitve od obveznosti.

— Brezposelni nimajo besede. Brezposelni v Zagrebu so hoteli sklicati predvečernjim dopoldne protestni shod. Policija je shod, preprečena, da bo prišlo do izgrediv, prepovedala. Do manjših manifestacij je prišlo tu in tam kljub temu.

— Oseba vest. Gosp. ing. Benedikt Wencko, kametijski strokovni uradnik pri mariborski oblasti je napravil v Zagrebu praktični strokovni izpit za živinorejsko panogo z odličnim uspehom.

— Zračni potniški promet med Egiptom in Palestino. »Cook-Company« bo vzpostavila te dni redni tedenski zračni promet med Egiptom in Palestino. Aeroplani bodo odhajali iz Kaira vsako soboto.

— Slepi bodo lahko čitali. Iz Moskve poročajo: Profesor Rosing v Leningradu je konstruiral stroj za čitanje za slepce. Prvi poskusi so se prav dobro obnesli. Stroj izpreminja pisane črke v zvčne znake. Seveda mora slepec zvčne znake dobro obvladati. Iznajdba je, spričo ogromnega števila slepcev — 300.000 — v sovjetski Rusiji, velikega praktičnega pomena.

— Ne živ ne mrtve se nočem vrniti v domovino. Polkojni španski pisatelj in politik Blasco Ibañez je določil v svoji oporoki, da naj se izpremeni njegova vila v Mentonu v pisateljski dom. V testamentu pravi Ibañez med drugim: Ne živ ne mrtve se nočem vrniti v Španijo, dokler vlada tam sedanjí režim, to pa tembolj, ker bi bil moj prevoz za doživetje za moje sovražniške.

— Neugodna konjunktura za dunajske gostilničarje. Kot poročajo dunajski časopisi, postajajo Dunajčani bolj in bolj soldini. Posledica so številni konkurzi gostilničarjev. »Zmrznili« je med drugim tudi že več starih, dobrih in prijetljivih gostiln.

— Kuhar — oficir častne legije. Iz Pariza poročajo: Med osebami, ki so bile odlikovane začetkom letošnjega leta s križcem oficirja častne legije se nahaja tudi gospod Escoffier. Escoffier je eden od najslavnejših francoskih kuharjev. Svoj poklic izvršuje že nad 60 let. Od majhnega kuharskega vačenca se je povzpelo do gastronomičnega diktatorja. Vihtel je svoje žezlo v prvih hotelih Francije in Anglije. Spisal je več knjig. Posebno znani so njegovi »Spomini kuharja pri kraljski armadi«, njegovo delo o aprovizaciji vojske na bojnem polju, predvsem pa kuharska knjiga, ki jo je izdal leta 1902 in ki je bila prevedena na več jezikov.

— V službi smrtno ponesrečil. Uslužbencu finančne kontrole Ivanu Baumgartnerju je na patrolji v škofjeloški okolici spodrsnilo. Pri tem se mu je izprožila službena puška. Projektal ga je smrtno nevarno poškodoval na vratu. Ponesrečenca so prepehali v ljubljansko bolnico.

— Aretacija roparske tolpe. Iz Karlova poročajo: V hišo kmeta Janka Starikiniča je udrila ene zadnjih noči tolpa štirih z noži in puškami oboroženih roparjev ter odnesla iz podstrehe vsa živila. Naslednji dan so bili razbojniki v selu Borilović aretirani.

— Po požaru novosadskega gledališča. Kot poročajo, bo novosadski mestni občini težko zgraditi novo gledališko polopje, ki bi veljalo 8 milijonov dinarjev. Zaenkrat se adoptira v svrhu nadaljevanja gledaliških predstav dvorana kina »Odonas«. Ob priliki požara je vzbudilo splošno pozornost, da poveljnik prostovoljne gasilske organizacije gasilec ni dovolil, da bi se bili odrezale resne akcije. Sedaj je bila odrejena fuzija prostovoljne gasilske organizacije z mestno požarno brambo.

— Roparski napad na gimnazijca. V soboto pred 5. uro zjutraj sta napadla dva dolejša neznana razbojnika v bližini kolodvora v Zdenčevih 14-letnega dijaka III. razreda realne gimnazije v Zagrebu, Zaniča, ki je korakal kol vsako jutro na kolodvor, da se pelje v Zagreb v šolo. Roparja sta zamenjala dijaka s trgovcem, o katerem sta mislila, da ima pri sebi mnogo denarja. Ko sta videla, da sta se zmotila in da ni imel dijaka pri sebi niti pare, sta mu razlagala iz jeze obliko, ga ranila z nožem na roki, mu ugrabila zimsko suknjo ter jo urnik korakov odkunila. Zanič je prijavil zadevo takoj po prihodu v Zagreb policiji. Ko so ga na policijski za silo obvezali, je šel nemudoma s policijsko patruljo zasledovat napadalca.

— Slabljena katastrofa v Lodzu. V Lodzu se je pripetila te dni velika slabljena nesreča. V stanovanju logovca Walda se je zrušil zjutraj zaran, ko je vsa rodbina šla spala. Strop. Vsa rodbina, oče, mati in dva otroka so obležali pod ruševinami. Oče je umrl na polju v bolnico, njegova soproga je podlegla poškodbam v bolnici, otroka se borila s smrtjo. Lastnik hiše je bil aretiran.

— Zopet katastrofa ameriške podmornice. Ameriška podmornica »S 8« se e na vožnji iz Virginije na Kubo ob hudi nevihti od svojega brodoma izgubila. Flotila se je nahajala ta čas okoli 100 milj od rtiča Hatte-rasa. Morje je globoko na dotičnem mestu 3000 metrov. Na krovu podmornice se je nahajalo razven komandanta in treh drugih oficirjev 37 mož posadke.

— Velika železniška nesreča v Zadnji Indiji. Pri Mandalaji v Zadnji Indiji se je pripetila te dni velika železniška nesreča. Lokomotiva, dva tovorna vozova in trije vozovi III. razreda so padli z nekega mostu v reko. Voz deslejši se ni bilo mogoče dvigniti iz reke. Pač pa so izveleli iz voz 40 mrtvecev. 28 oseb je bilo lažje ali težje poškodovanih. Domneva se, da gre za akt sabotaže, ker so bile tračnice razmaknjene.

— Velika avtomobilna nesreča. V Miskolcu se je zaletel te dni avtobus, ki je vozil z brzine 40 km in v katerem se je nahajalo 32 vojakov z dvema oficirjema, v neki zid. Zid se je porušil. Vojaki so zleteli v velikem lo-ku z voza. 22 vojakov je znatno poškodovanih, oficirja in dva vojaka pa težko. Soferja so aretirali.

— Konj na krovu letala. Te dni se je pripetilo prvič, da je bil transportiran z letalom konj. Ameriška cirkuška jahalka Betty Rand, ki je razkazovala svojo umetnost v Parizu, je dobila angažman v Londonu. Ekscentrična ženska je dala prepeljati svoje kluse »Pantom« v nalašč v to svrhu zgrajenem aeroplanu v London. Predno so spravili konja v aeroplan, jih je stalo precej truda. Živčine se je branilo z vsemi štirimi. Igrali so mu na harmoniko itd., končno se jim je posrečilo, da so ga spravili v letalo. Med vožnjo se je konj v novo situacijo prav hitro znašel ter je zapustil aeroplan v Londonu povsem mirno.

— Trije stoletni umrli v enem dnevu. V Genovi je umrl te dni neki stoletni gostilničar. Istega dne je umrla v Parmi neka stotletna žena. Oba sta ostala do konca duševno sveža. V najstarejši italijanski duhovnik. Perogalli se je udeležil kot petindvajsetletni mladenič bitke pri Palestini, v kateri so se bili Franciži in Piemontezci z Avstrijci. Perogalli je poznal Cavourja, Garibaldija, šest papežev in pet kraljev savejske dinastije.

— Konzorcij za izdajanje adresarja mesta Ljubljane in okolice je razposlal v teh dneh bez 5000 obvestil v Ljubljani in okolici obstoječim podjetjem vseh vrst ter prosil vse one, ki so opazili v svojem naslovu kakršnokoli nepravilnost, da mu to takoj sporoče. Istočasno sporoča, da posluje pisarna od 1. februarja na Kongresnem trgu št. 3/1, telefon 2970.

— Fakirski eksperiment. V Innsbrucku se je dal te dni 22-letni brezposelni Emil Morajer zakopati v zaboju, ki je dolg samo 79 cm, visok pa 55, zakopati v zemljo. Obljubil je, da ostane zakopan teden dni. Z zunanjim svetom je bil zvezan potem telefona. Na sebi je samo hlače. Pokrit je bil z lahko odejo. Ko je zvedela za fakirski eksperiment naslednji dan policija, je dala mladega moža nemudoma izkopati. Morajer je prebil v zaboju 12 ur. Tekom tega časa je zemlja nad njim zmrznila. Policija ga je prepeljala na psihijatrično kliniko.

— Pred nami leži tretja številka »Ognja« slovenskih gozdovnikov. List prinaša zanimive članke in misli o gozdomištvu, o priateljstvu, o slovenski pesmi in glasbi v taboru, o planinstvu in zalezovanju. Razveselile so nas »Mlade besede«, ki so res mlade in življenja polne, ki želijo bojev proti vsemu trilemu in vsem predsodkom. O listu so še sledeči članki: Obred prižiganja ognja, Vigilije, Klic iz Istre, V našem Nortuljku, Iz prirode, Naše tretje taborenje, Šport, Igre, Brezovo ljubje, Naše tretje taborenje in par pesmi. Priporočamo »Ogenj« vsem, ki se zanimajo za naravo in za pokret vrnitve k naravi. »Ogenj« se dobi pri Eli Pliberškovi, Poljanski nasip 10 (pričelje).

Ljubljana.

1— Iz tajne seje občinskega sveta. Gostilničarje in kavarnarje se opozarja, da je bil v zmislu sklepa tajne seje občinskega sveta z dne 30. januarja 1928 odobren županov dopis z dne 20. minulega meseca, naslovljen na gostilničarsko zadrugo, na podlagi katerega se mora pričeti s pobiranjem občinske davštine na nočni obisk in dovoljene igre z današnjim dnem. Vsi oni, ki hočejo to davštino plačevati v obliki pavšala, se morajo zgledati tekom današnjega dne v pisarni ravnateljstva mestnega dohodarstvenega urada na Gosposvetski cesti št. 17 med običajnimi uradnimi urami.

2— Revizijska komisija mestne občine Ljubljanske, ki bo pregledala celokupno go-

spodlajstvo od leta 1922/23 dalje, je izvolila na svoji večerajnji seji za predsednika gosp. primarija dr. V. Gregoriča.

3— Svetovnoznani čelist Gaspar Cassado igra na svojem koncertu dne 9. februarja v Filharmonični dvorani sledeč repertoire: Beethoven: Sonata v a-duru, Locatelli: Sonata v d-duru, Rih, Strauss: Sonata v f-duru, Bach: Adagio; Laserna: Tonalila, Cassado: Danse du diable vert. Na klavirju spremlja umetnika Julija pl. Mendelsohn Gordigiani. Obištevno opozarjamo na ta izredni umetniški koncert, saj uživa Cassado svetovni sloves ter ga po vsej pravici prištevajo med najboljše čeliste. Vstopnice bodo od petka dalje v predprodaji v Matični knjižarni.

4— Pevski zbor slovenskih učiteljev, ki koncentriira v Ljubljani v ponedeljek, dne 6. febr., v Unionski dvorani je imel svoj prvi letošnji koncert pred kračkim v Zagrebu ter s tem svojim prvim nastopom pridobil izredne simpatije zagrebške publike in dosegal sploh velik umetniški uspeh. Nastop zbora je tako ugajal, da je bil splošen vzklík: Dobro nam došel vsikdar! Zagrebški kritik Ziga Hirschler piše v »Julianem listu« dne 16. januarja takole: »Pevski zbor učiteljskega UJU iz Ljubljane pokazal je v Zagrebu svoj visok tehnični in umetniški nivo. Zbor slovenskih učiteljev se odlikuje s svojo zorno disciplino, ki navdušuje in more služiti za vzor. Pred vsem se udarjajo na uho sijajni alti, ki bi po svojem senornim sočnim in polnim zvokom težko našli par med ostalimi našimi zbori. Ati tega zbora so poseben odliček zase, plemenitost in mehkoaba tega tona deluje z neodoljivo silo. Odlični so i sopran, ki ni v najvišjih legah miso neprijetni. Zmagali so svojo težko nalogo v tako čustni obliki, da že samo to zasluži vsako priznanje. Zenski zbor tega društva spominja v svojem sestopu prav živo na godalni orkester. Rednost in čistost harmonije, krasni legato in jasnost intonacije so ta ulis s silo očitali. Meški zbor idealno podpira harmonijo in ritem, a z ženskim zborom se topi v eno samo celoto. Tenori so mehki in vitki, a baci masivni in močni. Na kratko: Zbor slovenskih učiteljev spada v prve vrste naših pevskih društev, ima pa vse pogoje, da nas in našo muziko odlično reprezentira v inozemstvu... Dirigent društva je Srečko Kumar, ki ima zbor popolnoma v oblasti. Njegove kretnje posluša zbor z največjo natančnostjo. Kumar je izdelal vse pesmi z večšo roko in muzikalnim zanosom, velik uspeh večera je tudi njegova zasluga. Vstopnice za koncert učiteljskega zbora so v predprodaji v Matični knjižarni.

5— Prvo letošnje gorsko turo napravimo skupno dne 1. februarja t. l. v veliko dvorano hotela »Union«, kjer se vrši naša planinska veselica združena s plesom. Vso gorsko opremo pustite doma, tudi nahrbtnikov in cepinov ni treba. Poskrbljeno bo z vsem v naših pavilioni, ker bodo naše narodne dame stregle žejnim in lačnim planincem-dolincem. Muzika priznane dravske divizije bo neumorno svirala foxe in valčke, da bo vsak prišel na svoj račun. Gmolen uspeh je namenjen razširjanju naše lepe in obče priljubljene koče v Kamniški Bistrici. Obvezno je za vse planince in ljubitelje planinstva, da se udeležijo naše prireditve! Obleka promena ali planinska. — Vsi na svidenje.

6— Ven s tujci, ki se pri nas pretepajo. Gospod F. je bil te dni v neki gostilni tam nekje v bližini tobačne tovarne hudo tepen in poškodovan. Pravi, da ga je nabil neki »Amerikanec«, ki ni naš državljan. Če je to res, naj se tujec, ki pretepa domačine, izžene.

Celje.

7— Mestno gledališče. V četrtek, dne 9. februarja se vrši v Mestnem gledališču premijera L. N. Tolstega »Vstajenje«. Vlogo Katjuše Maslove igra ga Vornachova, kneza Nebhjudova g. F. Gradišnik. Režira in scenirja g. V. Bratina.

8— Državna krajevna zaštita dece in mladine v Celju ima svoj redni XXI. občni zbor dne 9. februarja ob 20. uri v gostilniških prostorih Narodnega doma. Vabljeni so prijatelji uboge mladine.

9— Zglasitev mladeničev rojstnih letnikov 1908, 1909 in 1910. Mestni magistrat celjski poziva vse v Celju bivaajoče mladeniče omenjenih letnikov, da se osebno zglasijo od 3. do 18. februarja 1928 na mestnem magistratu (prvo nadstropje soba št. 14) vsak dan razun nedelje od 9. do 12. ure in sicer neglede na to ali so v Celje pristojni ali ne. Mladeniči letnika 1908 morajo prineseti seboj krstni list, družinsko polo, v kateri morajo biti opisani vsi člani družine, domovnico, šolska spričevala in potrdilo davčnega urada glede letnega neposrednega davka. To velja za v Celje pristojne mladeniče letnika 1908. Mladeniči istega letnika, ki niso v Celje pristojni, prinesejo s seboj le krstni list, domovnico in družinsko polo, isto tudi letniki 1909 in 1910 ne glede na njih pristojnost. Odsotne nabornike morajo prijaviti njihovi staniši, sorodniki ali varuhi.

10— Vseled nujnejših izdatkov se v letošnji proračun ni moglo vstaviti vsota za javno stranišče, ki bi se naj postavilo na Krekovem trgu pri skladišču Union. Nujnost pa je, da se ne odlašajo dolgo in da se postavi stranišče pod zemljo po vzgledu velikih mest. (Nek tujec si je ogledal cerkev sv. Maksimilijana. Spomenikov na zadnji strani cerkve si ni mogel ogledati radi obilo nakopičenih odpadkov. Ni čuda, da trava ondí lepo uspeva.)

11— Upokojena je poštna uradnica Roza Korošec v Celju. Prestavljeni sta iz Celja poštni uradnici A. Rihteršič v Lobe in A. Kogej v Maribor.

12— Pri proračunski seji mestnega občinskega sveta se je mnogo debatiralo tudi o javni mestni knjižnici, predvsem radi poviška podnove. Pri tem je nek občinski odbor, nek godrnjal, neki drugi pa je povdarjal, da ni v knjižnici knjig socialne vsebine. — Knjižnica se sestavlja, da zadovoljuje vsem

obiskovalcem in načelom splošne izobrazbe; v njej se nahaja tudi »Das Kapitale. Index librorum prohibitorum torej ne eksistira. Celjska javnost z veseljem zasleduje lep razvoj naše mestne knjižnice in so redki nasprotniki te institucije, ki poznajo literaturo iz koledarjev in mogoče še iz reklam. Na take ljudi se pa napredek ljudstva ne ozira.

13— Trio K. Saucin, E. Marsič in R. Matz priredi v četrtek, dne 1. marca svoj koncert v Celju. Naj se društva blagovolijo ozirati na to prireditev.

KRATKE VESTI.

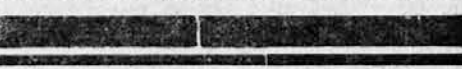
Arbitražna pogodba med Litvo in Nemčijo e bila v nedeljo podpisana.

Generala Sira Roberta Baden-Powella, voditelja gozdovnikov, nameravajo razne vlade predlagati za nosilca Noblove mirovne nagrade za leto 1928.

Obsojene komunistične poslance bo po izjavi ministra Herriota vlada pomislila še pred volitvami, da bodo mogli pri volitvah nastopiti kot kandidati.

Novi madžarski kardinal Szeredy bojkotiran. K slavnostnem ustoličenju kardinala Szeredyja ni prišel niti grof Bethlen niti minister Vas, ki je duhovnik. Od vseh škofov je prišel tudi samo eden. Samo irendentizem novemu kardinalu torej ne bo pomagal.

Feldmaršal Haig, vrhovni poveljnik angleške armade za časa svetovne vojne, je umrl zadet od kapi v starosti 67 let. Haig je prevzel po generalu Frenchu v decembru 1915 poveljstvo nad angleško armado v Franciji in jo docela reorganiziral. Kasneje se je prostovoljno podredil komandi maršala Foch-a, čeprav je bil on mlajši od njega. S tem je omogočil Haig enotno poveljstvo, ki je bilo za izid vojne odločilne važnosti.

Dr. Drč

se je preselil v

Strossmayerjevo ulico št. 5

poleg otroške bolnice.

Trgovinski odnošaji med Poljsko in Litvo so se po vojni precej oživeli. Leta 1924 je Poljska izvozila v Litvo za 7.070.000 zlatnikov blaga, l. 1925 pa za 10.784.000 zlatnikov. Polovica teh vsot pripada na blago za obleko. Litva pa je izvozila v Poljsko ribe, jajca, mlečne in tobačne izdelke. Litvinska meja je zaenkrat za poljski prevoz zaprta. Kljub temu pa je izvozila Poljska l. 1926 in 1927 preko 200.000 ton premoga v Litvo. Tudi les gre po Njemnu iz poljskega gozda v litvinske pristane kljub neprestanim političnim konfliktom na tem ozemlju. Najbolj nevarnem tekmeč Poljske, kar se tiče uvoza v Litvo, je Nemčija, in sicer Vzhodna Prusija. Nemčija rivalizira s Poljsko v uvozu sladkorja, premoga, sušenih izdelkov, cementa in strojev. Nemški eksport je zaenkrat še precej večji od poljskega. Vendar pa se mora Poljska kot najbližja sosedinja Litve povzpeli polagoma na prvo mesto glede trgovskih odnošajev s to deželo.

Pismo iz Poljske.

Ministrski svet razpravlja že dalj časa o spremembi dosedanjega zakona o vojaški dolžnosti. Med drugim pretresa tudi načrt o pomožni vojaški službi za ženske. Pomožna vojaška služba bi obvezovala vse ženske od 17. pa do 60. leta. Izvzele bi bile le žene, ki so aktivno služile v armadi, v rezervi ali pa pri splošni mobilizaciji in seveda matere malih otrok. Zenske bi izvrševale službo v sanitetnih oddelkih, v pisarnah, pri gospodarskem in prosvetnem delu. Ideja o organiziranju vojaške službe za ženske pod vojaškim poveljstvom se je rodila v svetovni vojni, ko so ženske pokazale, kaj premorejo doma in v javnosti.

Varšava se modernizira! Po ulicah švigajo kurjeni avtomobili. Poizkusi o napeljavi kaloriferov v notranost avtov so se namreč izvrstno obnesli. Kaj rad sede Varšavčan iz dvajsetstopinskega mraza v gorko škatljico, da se vsaj tekom vožnje nekoliko ogreje. Prijetna toplota v notranjosti avta pa lahko postane nevarna zdravju ali pa celo življenju pasažirjev. Tvorca se dušikava kislina more uspevati povotnika in ga končno smrtno zastrupiti. Da bi ne bilo sličnih nesreč, je varšavski magistrat izvršil nbroj poizkusov s kurjenimi avtomobili ter izdal natatna navodila glede konstrukcije avtomobilskih peki.

Prižigalci svetilk izginejo skoraj iz varšavskih ulic. Mestna planina upelje namreč avtomatično prižiganje in gašenje cestnih svetilk in sicer naravnost iz planine brez pomoči prižigalcev. V to svrhu opravi planina 5000 svetilk s posebnimi avtomati. Prižigalci pa se bodo v bodoče uporabljali le za snazene in konservirane svetiljke, oziroma se pritegnejo k drugemu delu. Z varšavskih ulic pa preidejo v preteklost karakteristični moze v dolgih, sibirskih kožuhih, ki so v decemberski mrak prižigali laterne in voščili mimoidočim dober večer.

Varšavski kolodvori dobe brezplačne muzeje. Obisk v muzeju naj skrajša potnikom čakanje na vlak. Tu moram pripomniti, da na varšavskih kolodvorih ne prodajajo alkoholnih piac. Ko bi točili naše vino in našo slivovka bi jih zabavala bolj kot pa vse mušaspanih opic in drugih zverin. Vino in slivovka bi jih zabavala bolj kot pa vse muzejske posebnosti skupaj.

Varšava pa naj dobi tudi najmodernejši spomenik na svetu. Ministrstvu za notranje

zadeve je namreč poslal nekli patrijot ta narč: Mož predlaga, da naj se na enem z varšavskih trgov postavi univerzalni spomenik. Seveda naj se piedestal in postava moža, glava pa naj bi bila na vijaku, da se jo lahko poljubno zmenja. Dames ljudstvo časti tega, jutri onega, kakor pač zahteva trenutno razpoloženje. Zato pa naj ima ljudstvo prihiko, da lahko poceni proslavi svoje priznanje može, tako utemeljuje svoj predlog iznajditelj univerzalnega spomenika. Kot plačilo za svojo iznajdbo predlaga avtor, da pritrđijo najprvo njegovo glavo na spomenik.

Dr. Božena Kokalj.

DANES SE PRIČNO POBIRATI OBLASTNE DAVSCINE.

Ker je finančni minister odobril proračun ljubljanske oblasti in uredbo glede izvrševanja tega proračuna, se prično z današnjim dnem pobirati te oblastne davščine:

1. Davščina na nočni obisk zabavišč in okrepčevališč.
2. Taksa na javne plesne prireditve (tudi za nazaj od 1. januarja 1928 dalje).
3. 100-odstotna doklada na vse opojne pišče brez oziroma na njih provenienco.
4. Trošarina na potrošno premoga. (Državna in samoupravna telesa so oproščena, tovarne, ki uporabljajo premog za predelavo, plačajo le polovico davščine.)
5. Taksa na motorna vozila.

Lastniki in zakupniki lokalov (kavarn, barov) naj si takoj nabavijo pri oblastnem odboru davčne bloke, ker sicer bodo kaznovani.

Vsa motorna vozila je treba prijaviti do konca februarja pri pristojnem davčnem uradu. Od ljubljanske oblasti nezaregistriranih vozil se bo pobiralo ob prekoračenju mestne užitniške črte 10 Din takse.

50% prebitek na državno takso od vstopa za kino-predstave se bo pobiral tudi nazaj za mesec januar.

Sport.

Boj za nemško boksersko prvenstvo. Končni boj za nemško prvenstvo v teži teži je preločila nemška bokserska oblast na dan 6. maja. Evropski prvak Maks Schmerling in nemški bokser-prvak Fran Diener bodeta dne 4. aprila v berlinski sportni palači izvojevala boksmatch za nagrado 50.000 mark (670.000 dinarjev). Ta borba se sicer ne bo smatrala za prvenstvo, vendar pa bo zmagovalcu moral nastopiti proti zmagovalcu zadnjega izbirnega boja Heymann - Wagener dne 6. maja za nemško boksersko prvenstvo. Z uvaženjem boksa v Evropi se bodo začeli izplačevati zmagovalcem tudi visoki honorarji, za enkrat seveda ne v taki višini, kot v Ameriki, vendar v razmerju s kvalitativnim znanjem evropskih bokserjev. Če bo pa na pr. boks v Nemčiji čez par desetletij dosegel isto popularnost kot v Ameriki, kar se da po sedanjem razmahu skoraj z gotovostjo trdit, potem bodo pa tudi nagrade za najboljši bokserje ameriške.

54-letni plavalec Novotny iz Bratislave, ki namerava letos preplavati Kanal, je že začel trenirati v bratislavskem bazenu. Plaval je neprestano od 6. ure zjutraj do pol 6. zvečer in je zapustil kopeli samo zato, da se je bazin odprl ženskam. Koncem treninga je bil popolnoma svež. Te dni bo začel s treningom ob 2. uri zjutraj ter bo plaval nepretrgoma do 4. ure popoldne. — Angleška plavalica Miss Gleitze je ponovno poskusila preplavati gibraltarsko črtno, pa bi bila pri tem kmalu utonila. Po peturnem plavanju je začela v nevarnem vrtnec, iz katerega se tudi z največjim naporom ni mogla rešiti. Miss Gleitze je nato preplavanje gibraltarske ožine končnoveljavno opustila.

Težavno potovanje k nogometni tekmi. V Saigonu, glavnem mestu Indokine, je šport zelo razvit. Tamčni vodilni nogometni klub so sestavili sijajno izbirno moštvo za Bangkok, glavno mesto sosednjega kraljestva Siam. Tekma proti tamčnemu Royal Bangkok SK se je tudi izvršila po zaslugi velikega športnega mecena Indokine, Laurent Gaya, ki je podprl gmetno celo akcijo. Potovanje iz Saina v Bangkok ni tako enostavna stvar. Do Samske meje se je moralo moštvo peljati 650 km v avtomobilih. Od tam naprej so potovali peš, z volmi ali pa na hrbtu slonov, dokler niso dosegli samske meje postaje, od koder so se peljali še 850 km po železnici. Saigonsko moštvo se je tedaj na svojem originalnem in spremembe polnem potovanju poslužilo vseh prometnih sredstev, od najprimitivnejšega do najbolj modernega, izzemši aeroplan. Drugi dan pa so se pokazale posledice tega napornega potovanja in so bili gostje tepeni 9:0. Tekma Bangkok - Saigon pa je vzajemno dosegla svoj namen. Obe moštvi sta namreč igrali s tako kurtoazijo, obnem pa s takim elanom, da so bili gledalci kar zadivljeni od krasne igre.

To in ono.

EAU DE COLOGNE IN CRNCI.

Neko zamorsko plemo na ozemlju Konga je priredilo nedavno prisolnim Evropejem na čast tekmo lepote. Evropejci so poverili čast naloge sodnikov. Evropejci so zbrali vsakovrstne stare klobuke in obleke, pa tudi moderne toaletne predmete kot barvilo za ustnice, puder, in kolinsko vodo ter jih določili kot nagrade za najlepše zamorke. Nagrajene črne krasotice so bile silno vesele. Zgodilo pa se je nekaj nepričakovane. Zamorci se niso brigali toliko za »dame«, ki so dobile prve nagrade, kot za one, ki so dobile v tolažbo samo stekleničke kolinske vode. Črni gospodje so prišli namreč prav hitro na

to, da vsebuje kolinska voda alkohol. Zato so kolinsko vodo nagrajenim zamorkam odvzeli ter jo popili, nakar so odškodovali jokajoče krasotice z dokazi ljubezni.

LJUBEZEN MAROKANCA.

Ahmed je bil najboljši vojak čete. Lep močan dečko iz Atlasa. Pogumen in drzen, najboljši strelec čete. Njegov stotnik ga je cenil in videl ga je rad v svoji bližini. Tako je prišel Ahmed pogosto tudi v hišo svojega komandanta, da je pomagal služkinji. Stotnik ima krasno soprogo. Zanj se je vnelo Ahmedovo srce. Ahmed je postal ožogen: Njegov ideal mu je bil nedosegljiv. On je bil vojak demačin, ona pa francoska dama.

Nedavno je stotnik službeno odpotoval. Ahmed je ostal doma. Zvečer je potikal na vrata stotnikovega stanovanja. Stotnikova gospa mu je odprla. Bila je sama doma, s svojo triletno hčerko. Mislija je, da je prišel Ahmed, da pomaga služkinji. Toda prišel je z drugim namenom. Par trenutkov je stal nepremično pred njo ter ji zrl hrepeneče v obraz. Nato je planil k njej. Zgrabil jo je za roko ter ji jel razkrivati v slabi francoski svojo gorečo ljubezen. Zaman se je skušala iztrgati iz jeklene prijema. Skoraj da je omedlela. Ahmed pa ji je govoril na uho: »Pojdi z menoj. Zunanji čaka voz — pojdi — pobegneva...« Tedaj so se odprla nenadoma vrata sosedne sobe. Vstopila je mala Jeanette, njena hčerka. Ahmed je potegnil samokres: »Pojdi z menoj, sicer te ustrelim.« Mala Jeanette je izbruhnila v jok. Njen krik je privabil ljudi. Mati se je vrgla pred divjakom na kolena. Deklica je zbežala na prsto. Pasanti so hoteli vdreti v hišo. Ahmed je prišel divje streljati. Rešitelji so se razbežali. Medtem se je posrečilo stotnikovi soprogi pobegniti skozi okno. Ahmed je ostal sam v stanovanju. Ko se je splazilo ponti dvanaest mož previdno v hišo, je ležal Ahmed na stotnikovi postelji s prestreljenimi senci, mrtev.

Charlie Chaplin.

Predno začne Chaplin s svojim dnevnim delom, gre vsako jutro v projekcijsko dvorano ter si pusti projicirati vse, kar so prejšnji dan snimali. Potem vidi, da je bil izraz njegovega obličja boljši na traku št. 39 kot na traku št. 37, da pa je bilo skupno igranje proti koncu traka 37. bolj živahno kot v odgovarjajočem delu št. 39. To znači, da bodo končni film sestavili iz začelke traka 39. in konca traka 37 in v sredi nekje bodo morda nekaj metrov vzeli iz traka 38.

Chaplin sam montira svoje filme in sestavlja naslove posameznih prizorov. Kar se tiče teh, zelo štedi z njimi, ker je mnenja, da občinstvo plačuje, da gleda film in ne da čita dolge razlage. Najbolj ga večno skrbi definitivni naslov filma. Večkrat nekaj noči ne more spati, dokler si ne domisli naslova, ki bi mu ugajal.

Chaplin ima navado, da vsak svoj film pusti igrati pred občinstvom v enem izmed številnih filmov v Los Angelesu, ne da bi javnost poprej o tem obvestil. To je sistem preizkušanja zdravlja na psu. Na ta način lahko Chaplin študira vtis na ne poprej obveščeno občinstvo, ter na podlagi tega še popravi film predno ga stavi v prodajo. Včasih kakšen prizor ne napravi zaželjenega učinka. Chaplin si to zapomni in če je mogoče, dodane nekaj vstic razlage, ki publici pomagajo, da dotični prizor razume. Te poskusne predstave so zanimive, ne samo ker dovoljuje raziskavati psihologijo kinematografskih obiskovalcev, temveč tudi, ker kažejo, kako globoko umeva Chaplin svojo publiko.

Neki novinar, ki je enkrat prisostvoval eni taki nenapovedanih predstav, pripoveduje, da je bil Chaplin radi nekega prizora zelo razočaran. »Otroci se niso smejali, je dejal in s tem je že vedel, da po Chaplinovem mnenju tisti dogodek ni bil posrečen.

Chaplin si je svest, da temelji velik del njegovega svetovnega uspeha na naklonjenosti milijonov otrok ter smatra njih navdušeno veselje za glavni dokaz svojega uspeha.

Chaplin namreč pravi sam: »Mi osebno nisimo veliki: naša velikost šteje samo v naših odnošajih z drugimi.«

Od onega časa, odkar je bil to izrekel, je Chaplin še izboljšal svojo metodo ter predvsem vedno bolj globoko zajemal iz nepretrganega opazovanja. Dokaz za to je na tisoče filmskih prizorov, pa tudi besede, ki jih je neki dan dejal nekemu ameriškenju žurnalistu:

»Ali veste, kateremu človeku se imam zahvaliti za marsikatero inspiracijo?... Paderewskemu, slavnemu pianistu, ki je bil nekaj časa predsednik Poljske republike. Ko sem videl Paderewskega, sem prišel na sledečo misel: igrati vlogo slavnega pianista. Pridem na oder ter resno in dostojanstveno pozdravim občinstvo. Ko hočem stopiti k klavirju, se spotaknem in malo manjka, da ne padem. Komaj sedem na stol, se ta prevrne in polomi in jaz tebelem na tla. Priinesejo mi otroško stoliico in naložijo nanjo knjig tako, da se primerno zviša, jaz sedem ter začnem tako divje razbijati, kot bi bil hotel polomiti klavir... To je resna stvar, ki jo spremenim v smešno.

Iz množice primerov, ki smo jih že na-

vedli, lahko razvidimo, da Chaplin jemlje svoje smešne prizore naravnost iz življenja, enako kot tudi svoje osebnosti.

Svojih filmov ne gradi iz dogodkov, ki jih je čital v knjigah. Nikakor pa čitatelji ne smejo misliti, da Chaplin ne čita; ravno nasprotno: čita zelo mnogo, prvič, da zadosti svoji radovednosti, ki se zanima za vse na svetu, pa tudi iz veselja do čitanja samega in pa, da si včasih upostavi ono duševno jasnost, ki jo rabi za udeležitev svojih filmov. Njegovi najbolj priljubljeni pisci so skandinavski, nemški in angleški dramatik: Sudermann, H. A. Jones, Ibsen, Schnitzler in Knut Hamsun, kojega »Glad« je čital, ko je sestavljal film »Javno mnenje«.

V svojih prvih filmih je še posnemal angleško pantomino, kar pa je ustvaril pozneje, je vse njegovo lastno delo. Pred vsem nikoli ne uporablja neštete filmske manuskripte ki mu jih znanci in neznanci pošiljajo iz vseh krajev sveta skoraj vsak dan.

Chaplin tudi ne uporablja tako zvanih vprizoriteljev kot jih imajo stalno nastavljene filmske družbe, temveč je sam vprizoritelj vseh svojih filmov. Pač pa se je marsikdo naučil pod njegovim vodstvom umetnosti insceniranja. Iz njegove šole so izšli nekateri najboljši ameriški inscenatorji, kot sta na primer Monta Bell in Edie Sutherland.

Bell je sodeloval s Chaplinom v »Javnem mnenju«, in je ostal v Hollywoodu, medtem ko je njegov gospodar odpotoval v New York, da prisostuje prvi predstavi svojega umotvora. O priliki nekega intervjuja je Bell dejal, da si upa sam vprizoriti tudi najtežji

film. Zastopnik neke tvrdke, ki je to zvedel, mu je takoj napravil krasno ponudbo: tristo dolarjev na teden, da inscenira film »Broadway ponoči«. Eno leto pozneje je bivši Chaplinov »cameraman« (operater) bil sprejet v službo pri Paramountu družbi za 2500 dolarjev mesečnega zaslužka.

Od tedaj naprej vodi Chaplin sam vprizoritev vseh svojih filmov, pri tem mu pa pomaga z nasveti njegov sodruknik Berman, ki ga vidimo v marsikaterem filmu njemu od strani in od katerega se nima Chaplin bati konkurence, ker namreč v navadnem življenju ni igravec, temveč posestnik restavracije, katere najvestejši gost je Charlie.

Oglejmo si sedaj Charliejev studio v Brea-aveniji.

Ko stopimo skozi ograjo, katero straži zvest hišnik, nam prihiti nasproti Bill, veliki beli pes, ki je v »Pasjem življenju« pokazal, da je izborni igravec. Charlieju se je ta pes tako dopadel in bil mu je za njegovo igranje tako hvaležen, da ga je stalno vzel v svojo hišo. Bill silno ljubi svojega gospodarja, tako zelo, da je jako ljubosumen: ne pusti, da bi se kakšen drug pes Chaplinu približal. Takoj ga napade in zapodi. V majhnem hlevu hrani Chaplin svojega konja, ki ga je v prejšnjih časih jezdaril in ki je tudi nastopal z njim v nekaterih filmih.

Stopimo v njegovo toaletno sobo. V omari ima vse svoje igralske potrebščine, kakšnih petnajst pololindrov, pet starih oblek, sedem parov ogromnih čevljev in štiri palčke, vse skupaj menda ni vredno pet dolarjev.

(Dalje prih.)

Od dobrih so najboljši

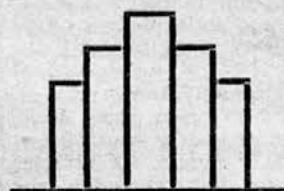
Šivalni stroji in kolesa
z namke

GRITZNER in ADLER
za dom, obrt in industrijo.

NOVOST! Šivalni stroj kot: Damska pisalna miza. — Samo pri
JOSIP PETELINCU
LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi
Pouk v voženju brezplačen.
15 letna garancija. Tudi na obroke.

Oglašujte v „Narodnem Dnevniku“.

SALDA-KONTE, ŠTRACE, JOURNAL, ŠOLSKE ZVEZKE, MAPE, ODJEMALNE KNJIŽICE, RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNICA

K. T. D.

V LJUBLJANI, KOPITARJEVA ULICA 6/II.

Nova gostilna!

(Otvoritev v sredo, 1. februarja)

Izvrstna hrana! Sijajno vino!
Abonent!

Lastnik:

PEPE LONČAR (poprej Podobnik),
Novi Udmat šte. 145.

MALI OGLASI

Za vsako besedo se plača
50 par. Za debele tiskane
pa Din 1.—

Šivilja,

dobro izurjena, išče službe. Gre šivati tudi na dom. — Naslov v upravi lista.

Drva - čebin

Volčova 1/II. - Telef. 2056.

Proda se

lepa, srebrna, starinska
moška verižica in ura,
primerna za narodno nošo. — Natančneje se izve
v upravi lista.

Oglašujte v

Narodnem Dnevniku.

KMETSKE HRANILNICE IN POSOJILNI DOM

Račun pošne hranilnice št. 14.257.

reg. zadr. z neom. zav.

Brzjavke: „KMETSKE HRANILNICE“. Telef. št. 2847.

V LJUBLJANI -- Tavčarjeva (Sodna) ulica šte. 1, pritličje.

DAJE:

Posojila na vknjižbo, proti poročstvu ter zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v rekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

OBREŠTUJE VLOGE

na knjižice čistih 6% brez odpovedi.

Večje stalne vloge v tek. računu po dogovoru.

PRESKRBUJE:

Kavcije, inkase, srečke in vrednostne papirje ter čeke in nakaznice (nakazila) na druga mesta.

URADNE URE:

Vsak delavnik od 8. do 12.1/2 in od 3. do 4.1/2.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.